

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «БРЕНЬКО ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF BRENKO AND OTHERS v. UKRAINE)
(заява № 29361/18 та 2 інші заяви)

Стислий виклад рішення від 18 лютого 2021 року

У цій справі у листопаді 2010 року двоє працівників міліції були знайдені мертвими на залізничній станції, де вони несли службу. Наступного дня Шосткинською місцевою прокуратурою була порушена кримінальна справа у зв'язку з їх можливим вбивством, подальше розслідування справи було доручене Конотопській транспортній прокуратурі (далі – прокуратура).

Під час проведення досудового розслідування було допитано низку свідків, призначено 23 судові експертизи, проведено відтворення обстановки та обставин події за участю свідків події. У лютому 2011 року прокуратура перекваліфікувала кримінальну справу з можливого вбивства працівників міліції на вбивство одного з них через необережність.

Перший заявник та третя заявниця, які були батьками одного з убитих працівників міліції і мали статус свідків у справі, стверджували, що їхнього сина катували і вбили невідомі треті особи. Проте прокуратура закрила кримінальну справу не беручи до уваги їх твердження, вказавши причину смерті як убивство з необережності у стані алкогольного сп'яніння одного працівника міліції іншим та самогубство.

Конотопський міськрайонний суд скасував зазначену постанову за скаргою першого заявника та направив справу на нове розслідування. Суд зазначив, що перший заявник не був повідомлений про своє право, як батька, брати участь у досудовому слідстві, матеріали досудового слідства містили розбіжності, крім того, необхідно було перевірити версію першого заявника про невинуватість його сина. Апеляційний суд Сумської області (далі – апеляційний суд) залишив цю постанову без змін.

У період з 2011 до 2014 року прокуратура ще сім разів виносила подібні постанови про закриття кримінальної справи, які скасовувались судами у зв'язку з невиконанням слідчими вказівок суду.

У серпні 2016 року Шосткинський міськрайонний суд виправдав одного з померлих працівників міліції у зв'язку з відсутністю у його діях складу злочину. Це рішення було залишене без змін апеляційним судом та Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ. У квітні 2017 року досудове розслідування смерті синів заявників було відновлено (за фактом їхнього можливого вбивства) і триває досі.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на неефективність розслідування смерті їхніх синів.

Європейський суд розглянув скарги заявників за процесуальним аспектом статті 2 Конвенції та зазначив, що у цій справі слідчі не зібрали та не забезпечили зберігання доказів у справі; майже всі докази, отримані у результаті слідчих дій, були визнані судом недопустимими; виявили небажання розслідувати будь-які інші версії подій, крім необережного поводження з вогнепальною зброєю та подальшого самогубства, що призвело до поспішного, неодноразового закриття кримінальної справи; проігнорували права заявників як потерпілих і вказівки національних судів, що суттєво підірвало здатність органів державної влади встановити обставини, пов'язані зі смертю синів заявників, і винних осіб, якщо такі були.

З огляду на свою усталену практику з цього питання Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі розслідування не відповідало критерію ефективності, та констатував порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* заяви прийнятними;

3. *Постановляє*, що було порушено процесуальний аспект статті 2 Конвенції;

4. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити 3 000 (три тисячі) євро кожному заявнику у заявах № 29361/18 і № 31072/18 та 6 000 (шість тисяч) євро заявниці у заяві № 30200/18 в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може

нараховуватися; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

5. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.»